

የክወናና የሰይታ ጥበባት ትምህርት

የተማሪ መማሪያ

1ኛ
ክፍል

፩ኛ ክፍል

የክወናና የዕይታ ጥበባት ትምህርት

የተማሪ መማሪያ መጽሐፍ

አዘጋጅች

ትሰፋሚካኤል ያየህ

በኃይሉ ዘለቀ

ርብቃ ወንድምአገኝ

ገምጋሚዎች

ኢየሩሳሌም በዳኔ

ማርቆስ ወልደሃና

ሰሎሞን ኃይለማርያም

አስባተባሪ

ጌታቸው ታለማ አጥናፉ

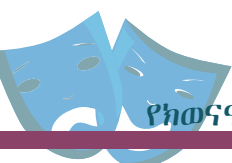
ሌይአውት ዲዛይን

በእንጦጦ ፖሊ ቴክኒክ ኮሌጅ

በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

2014 ዓ.ም / 2021 /

© 2014ዓ.ም የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሱትን ጥቅሶችና ሥዕሎች በምንጭነት የተጠቀምንባቸውን ሁሉ እናመሰግናለን።

ምስጋና

ይህን የትምህርት መጽኃፍ ከዝግጅት ጀምሮ በውጤት እንዲጠናቀቅ፣ የካበተ ልምዳቸውን በማካፈል፣ በፓናል ውይይት ሃሳብ በማፍለቅና በማቅረብ፣ በከተማችን በሚያስተምሩ መምህራን እንዲዘጋጅ በማድረግ፣ አስፈላጊውን በጀት በማስፈቀድ እንዲሁም በጥብቅ ዲስፕሊን እንዲመራ በማድረጋቸው ላደረጉት ከፍተኛ ድጋፍ የትምህርት ቢሮ ኃላፊ ዶ/ር ዘላለም ሙላቱ የላቀ ምስጋና ይገባቸዋል።

ለስራችን መሳካት ሁልጊዜ አብረውን በመሆን ፣ በሚያጋጥሙ ችግሮች መፍትሄ በመስጠት፣ የአፈጻጸም ሂደቱን በመከታተል፣ በመገምገም እንዲሁም የዝግጅቱ ስራ ቁልፍ ስራ መሆኑን ተረድተው ትኩረት በመስጠት ከጎናችን ለነበሩ የትምህርት ቢሮ የማኔጅመንት አባላት የስርዓተ ትምህርት ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ አድማሱ ደቻሳ ፣ የትምህርት ቴክኖሎጂ ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ ዳኛው ገብሩ፣ የመምህራን ልማት ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ ሳምሶን መለሰ ፣ የትምህርት ቢሮ ኃላፊ አማካሪ ወ/ሮ አበበች ነጋሽ ፣ የትምህርት ቢሮ ጽ/ቤት ኃላፊ አቶ ሲሳይ እንዳለ ፣ የቴክኒክ አማካሪ አቶ ደስታ መርሻ ላበረከቱት አስተዋጽኦ ምስጋና ይገባቸዋል።

በመጨረሻም መጽኃፉ ተጀምሮ እስከሚጠናቀቅ ድረስ የትምህርት ቤት ርዕሳነ መምህራን ለስራው ልዩ ትኩረት በመስጠት አዘጋጅ መምህራንን ስለላካችሁልንና የሞራል ድጋፍ ስላደረጋችሁም ምስጋናችን እናቀርባለን፡

:

ርዕስ

ገፅ

የመጽሐፉ መግቢያ.....	iv
ምዕራፍ 1. ጥበባዊ ግንዛቤ.....	1
የምዕራፍ አንድ መግቢያ.....	1
1.1. በምስል የተቀረፁ ቀላል ዜማዎችን ማዳመጥና መመልከት:-.....	2
በየዕለቱ የምንሰማቸው መዝሙሮች.....	2
1.2 ውዝዋዜ.....	8
1.3 በቪዲዮ የተቀረፁ ፊልሞችን አይቶ ድርጊታቸውን መናገር.....	10
ፊልም.....	11
1.3.1 ድርጊቶችን እና መልዕክቶችን መለየት.....	14
1 ድርጊቶች.....	14
2 መልዕክቶች.....	16
1.4 ምስሎችን መለየት.....	17
ማጠቃለያና የማጠቃለያ ጥያቄዎች.....	20
ምዕራፍ 2. ፈጠራን መግለፅ.....	22
የምዕራፍ ሁለት መግቢያ.....	22
2.1. የቤተሰብ መዝሙር መዘመር.....	23
2.2 በቀላል ምቶች መወዛወዝ.....	28
2.3 የቤተሰብን ሚና መቅዳት.....	32
ቤተሰብ ምንድ ነው?.....	32
2.4. መስመር መሞከራጨርን መለማመድ፣ መስመር መሳልና መቀባት፡፡.....	37
መስመር ምንድነው?.....	37
ማጠቃለያ.....	42
የምዕራፍ ሁለት ማጠቃለያ ጥያቄዎች.....	43
ምዕራፍ 3. ታሪካዊና ባህላዊ አውዶች.....	44
የምዕራፍ ሦስት መግቢያ.....	44
3. ባህል.....	44
3.1. በአካባቢውና በማኅበረሰቡ ውስጥ ያሉ መዝሙራት.....	45
3.2 በአካባቢውና በማኅበረሰቡ ውስጥ ያሉ ውዝዋዜዎች.....	54

3.3 ተረቶች ፣ ትረካዎች ፣ እንቅስቃሴዎች.....	57
3.4. በአካባቢያችን ያሉ ቀለማት.....	62
ማጠቃለያ.....	67

ምዕራፍ 4. ሥነ-ውበታዊ እሴት.....68

የምዕራፍ አራትመግቢያ.....	68
4. ባህላዊ ልምዶችን ማድነቅ.....	69
4.1 የቤተሰብ መዝሙር.....	70
4.2 ውዝዋዜ.....	78
4.3 የልጆች ባህላዊ ጨዋታ ልማዶችን ማድነቅ.....	80
4.4. ባህላዊ ልምዶችን በምስል ማድነቅ.....	86
ባህላዊ ልምዶች ከዕይታ ጥበብ ጋር.....	88
ባህላዊ ድርጊቶች የሚሰጡትን ጠቀሜታ በጥቂቱ.....	90
ማጠቃለያ.....	94

ምዕራፍ 5. ጥመርታ ዝምድና እና ትግበራ.....95

የምዕራፍ አምስት መግቢያ.....	95
5.1. የቡድን ዝማሬ.....	97
አተገባበር ማለት ምን ማለት ነው?.....	97
5.2 በቡድን ውዝዋዜ.....	103
ውዝዋዜ እና ተፈጥሮ.....	103
5.3 የሚና ጨዋታ በቡድን ውስጥ.....	105
5.4 የክወናና የዕይታ ጥበብ ጥመርታ፤ ዝምድናና ትግበራ	108
ማጠቃለያ.....	114
ዋቢ መሳሪያዎች.....	115

መግቢያ

የክወና እና የዕይታ ጥበባት ትምህርት ማለት የሙዚቃ ጥበብ፣ የውዝዋዜ ጥበብ፣ የትያትር ጥበብ እና የስዕል ጥበብ ትምህርቶች ቅንጅት ነው።

ይህ መማሪያ ማስተማሪያ መፅሐፍ የተዘጋጀው ተሸሽሎ በተዘጋጀው መርሃ ትምህርት ላይ ተመስርቶ ነው። የክ.ዕ.ጥበብ ለአንድ ሃገር ሕዝብ የሚሰጠው ጠቀሜታ በጣም ከፍተኛ በመሆኑ በመማርና ማስተማር ሂደት ውስጥ ለማህበረሰቡ ዕድገት የሚያደርገው አስተዋፅኦም እጅግ የላቀ ነው።

ይህ መፅሐፍ በአምስት ክፍል ትምህርቶች የተከፈለ ነው። አላማው አራቱንም የክወና እና የዕይታ ጥበባት ትምህርቶች ንድፈ ሀሳብን፣ ታሪካዊና ባህላዊ (ሥነ-ውበታዊ) እሴትን ማድነቅ እንዲችሉና የክወናና የዕይታ ጥበባት ትምህርትን ተማሪዎች እንዲማሩበትና፣ በሃገራቸው የሚገኙትን የክወናና የዕይታ ጥበባትን እንዲረዱ የሃገራቸውን የጥበብ ስራዎችን እንዲያደንቁና ለባህል እድገትም ይህ የተማሪው መፅሀፍ መምሪያ የበኩሉን ድርሻ እንደሚያበረክት ከትምህርት ፖሊሲና ሥልጠና ዓላማ አኳያ የታሰበለትን ግብ እንዲመታ ነው።

ምዕራፍ አራት

ሥነ-ውበታዊ እሴት

መግቢያ

ሥነ-ውበታዊ እሴቶችን ዋጋ መስጠት ባህላዊ ሃብቶቻችንን መልካም የሆኑ ልምዶችን ማድነቅ ለአንድ ማህበረሰብ ተገቢ ተግባር ነው። ሰዎች የራሳቸውን እና የሌሎችን ሥነ-ውበታዊ እሴቶችን እና ባህላዊ እሴቶችን የእምነት እና የአኗኗር ስርዓቶችን በማድነቅ ክብር መስጠት ያስፈልጋል። ባህሎቻችንን በትምህርት ቤት በሰፈር በተለያዩ አጋጣሚዎች ባህላቸውን የሚያደንቁበትን የሚያከብሩበትን የባህል ሳምንቶችን በማዘጋጀት ሁኔታዎች በማመቻቸት እንዲያውቁና እንዲረዱ ማድረግ ነው። ስለራሳችሁ ባህል ያላችሁን ግንዛቤ በመጨመር የሀገራችሁን ሥነ-ውበታዊ እሴቶችን እንድታውቁ እንድታከብሩ ማድረግ ነው።

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙት ጥበባት ትረዳላችሁ፡፡
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ድምፆችን፣ ሥዕሎችንና ቀለሞችን ይለያሉ፡፡

4.ባህላዊ ልምዶችን ማድነቅ

ከዚህ ንዑስ ርዕስ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

በዚህ ንዑስ ርዕስ በኋላ ተማሪዎች የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ድምፆችን፣ባህሎችን ትለያላችሁ፡፡
- መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ፤ጨዋታዎችን ትጫወታላችሁ፡፡
- በሃገራችሁ፤በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ጥበባት ትረዳላችሁ፡፡
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡
- ለቋንቋ እድገት እና ለትምህርት ዝግጁነታችሁ ይረዳችኋል፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፤ ትረዳላችሁ፡፡
- ታሪካችሁንና ባህላዊ ልምዶችን ታደንቃላችሁ፡፡

- ባህላዊ ልምዶችን ማድነቅ ማለት ምን ማለት ነው?

ባህላዊ ልምዶችን ማድነቅ ማለት ህዝቦች የራሳቸውን እና የሌሎችን ባህል የባህል እሴቶችን እምነት እና የአኗኗር ስርዓቶችን ማድነቅ ክብር መስጠት ነው። ስለራሳችን ባህል ያለንን ግንዛቤ በመጨመር ባህልን ማወቅ እና ማድነቅ ማለት ነው። የባህል እሴቶችን ታሪክን፣ አኗኗር ዘዴን፣ እምነታችንን፣ ስነ ጥበባዊ እሴቶችን ለሌሎች ሰዎች ማሳወቅ፣ መናገር፣ መማር፣ ማድነቅ ማለት ነው።

- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ባህላዊ ልምዶች ታላላቆቻችሁን በመጠየቅ ለመምህራችሁ ግለፅ።
- በምስልና በድምጽ የተዘጋጀውን መዝሙር በመመልከት በታላላቆቻችሁ በመታገዝ አዳምጣችሁ የመዝሙሩን አጠቃላይ መልዕክት ለመምህራችሁ አስረዱ።
- የመዝሙሩን መልዕክት ምን ማለት እንደሆነ መምህራችሁ የሚጠይቁችሁን በመስማት መልሱ።

4.1 የቤተሰብ መዝሙር

ከዚህ ንዑስ ርዕሱ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

በዚህ ንዑስ ርዕሱ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ።

- መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ ባህላችሁን ታደንቃላችሁ።
- በሃገራችሁ፣ በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ጥበባት ትረዳላችሁ።
- ታሪካችሁን እና ባህላዊ ልምዶችን ታደንቃላችሁ።

መዝሙር 1.

ያምራል ሃገራ

ያምራል ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ...አረ ያምራል ሃገራ(2.ጊዜ)

ባህል አለኝ እኔም በጣም የሚያኮራ

ያምራል ሃገራ አረ ያምራል

ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ ጥንት በአባቶቼ ጥበብ

የተሰራያምራል ሃገራ አረ ያምራል

ሃገራ አረ ያምራል ሃገራያምራል ሃገራ አረ ያምራል
ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ (2. ጊዜ)

ሌላ ሃገር የለኝም ባንች ነው ማማራ...ያምራል ሃገራ
ያምራል

ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ አንች ስትኖሪ ነው እኔ መከብራ...
ያምራል ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ

ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ አረንጓዴ ቢጫ ቀዩ ሰንደቅሽ....
ያምራል ሃገራ አረ ያምራል

ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ
የስልጣኔ በር ሃገራ አንች ነሽ...ያምራል ሃገራ አረ ያምራል
ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ

መልመጃ.1

1. ባህል አለኝ እኔ-----
ጥንት በአባቶቼ-----የተሰራ ?
2. -----ሰንደቅሽ
የስልጣኔ በር ሃገሪ አንች ነሽ

መዝሙር 2.

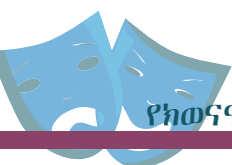
አባይ የኔ ነው

- በምስልና በድምጽ የተዘጋጀውን መዝሙር በመመልከት በቤተሰቦቻችሁ በመታገዝ አዳምጣችሁ የመዝሙሩን አጠቃላይ መልዕክት ለመምህራችሁ አስረዱ።
- ተማሪዎች የመዝሙሩን መልዕክት ምን ማለት እንደሆነ አስረዱ

መምህራችሁ የሚጠይቁችሁን በመስማት መልሱ።

አባይ የኔ ነው ዓ.....ባይ...ዓባይ የኔ ነው.....
 የኔ ነው የኔዓባይ ቅኔ ነው...ቅኔ ነው ቅኔ
 የእናት ኢትዮጵያ ያብራኳ ክፋይ
 የሚፍለቀለቅ አምባዎቿ ላይዓ.....ባይ
 ዓ.....ባይ...ዓባይ የኔ ነው ህያው ታሪኬ
 የተኳለበት ኩራቴ መልኬ የኔ ወዘና
 የናት ያባቴ ታሪኬ ውርሴ ዓባይ ህይወቴ...
 ..ዓ.....ባይ በፍቅር ገመድ...ያስተሳሰረን
 ዓባይ ማሰሪያው ያንድነታችን
 ዓባይ የኔ ነው የእናት ሃገሬ የነገ
 ብርሃን ኩራቴ ክብሬ ዓ.....ባይ
 ዓ.....ባይ...የ...ኔ.....ነው።

መልመጃ.2

1. ትክክለኛውን መልስ ምረጡ።

1. አባይ.....ነው ።

ሀ. የኔ ለ. የእነሱ ሐ. መልሱ የለም

2. ዓባይ የኔ ነው ህያው -----

የተኳለበት-----መልክ

ሀ. የናት፣ያባቴ ለ. ታሪኬ፣ኩራቴ ሐ. የኔ፣ቅኔ

መዝሙር 3. ኑ መምህራ

- በምስልና በድምጽ የተዘጋጀውን መዝሙር በመመልከት በቤተሰቦቻችሁ በመታገዝ አዳምጣችሁ የመዝሙሩን አጠቃላይ መልዕክት ለመምህራችሁ አስረዱ።

ኑ መምህራ

ኑ መምህራ.....ኑ መምህራ.....ኑ መምህራ ባንተኮ
ነው መመስገኔ መከበራ ምስጋና ይድረስህ ውዱ
መምህራ ምስጋና ይድረስሽ ምርጧ መምህራ
ያልተዘመረለት የቀለም አባቴለኔ ማክብራ ነው
ኩራቴ ድምቀቴኑ መምህራ.....ኑ መምህራ.....ኑ
መምህራ ባንተኮ ነው መመስገኔ መከበራ
ለኔማ ክብራ ነው ኩራቴ ድምቀቴ

ኑ መምህራ

ኑ መ ም ራ..... ኑ መ ም ራ..... ኑ መ ም ራ..... ባን ተ ኮ

ኑ.....ው መ መስ ገ ኑ..... መ ከ በ ራ..... ምስ ጋ ና ይ ድ ረ

ስህ..... ው ዱ..... መ ም ህ ራ..... ያ

የአትዮጵያ ልጆች ተሽፋኝ ሳባ

መልመጃ 3.

ከግጥሙ የጎደለውን ዓረፍተ ነገር በክፍት ቦታው ላይ በማስቀመጥ መልሱ፡፡

1. ምስጋና ይድረስህ -----
ምስጋና ይድረስሽ-----መምህሬ
2. ያልተዘመረለት የቀለም-----
ለኔማ ክብሬ ነው ኩራቴ ድምቀቴ

መዝሙር 4. እምዬ ኢትዮጵያ ክብርና ኩራቴ

- በምስልና በድምጽ የተዘጋጀውን መዝሙር በመመልከት በቤተሰቦቻችሁ በመታገዝ አዳምጣችሁ የመዝሙሩን አጠቃላይ መልዕክት ለመምህራችሁ አስረዱ፡፡
- የመዝሙሩን መልዕክት መምህራችሁ የሚጠይቁችሁን በመስማት መልሱ፡፡

እምዬ ኢትዮጵያ ኩራቴ ነሽ
 ክብሬ እምዬ ኢትዮጵያ ኩራቴ ነሽ
 ክብሬ እድለኛነት ነው ባንቺ መጠራቴ
 ከጥንት መሰረትሽ በቅኝ ያልተገዛሽ
 በታሪክ ባህልሽ በዝተሽ የታደልሽ
 የሊቃውንት ምድር ባለብዙ ምስጢር
 የሰው ልጅ መገኛ በእምነት መዳኛ
 በጥበብ በዜማ እውቅናን ያገኘሽ
 በፊደል በቁጥር መለያ የተሰጠሽ
 እምዬ ኢትዮጵያ ኩራቴ ነሽ ክብሬ
 እድለኛነት ነው ባንቺ መጠራቴ

መልመጃ.4

1. ከጥንት መሰረትሽ-----ያልተገዛሽ
 በታሪክ ባህልሽ ብዝተሽ የታደልሽ
2. -----ኩራቴ ነሽ ክብሬ
 እድለኛነት ነው ባንቺ መጠራቴ

4.2 ውዝዋዜ

ከዚህ ትምህርት በኋላ ዝርዝር የመማር ውጤት፡-

- የሃገራችሁን የባህል ውዝዋዜ ታውቃላችሁ፤ ታደንቃላችሁ።
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ።
- ዜማን ጠብቃችሁ በቀላል ምቶች መወዛወዝ ትችላላችሁ።

የውዝዋዜ ጥበብ ድንቅ በሆነ የሰውነት እንቅስቃሴ በመታገዝ ታሪካችሁን እና ባህላችሁን ከትውልድ ወደ ትውልድ የምታስተላልፉበት ጥበብ ነው። ውዝዋዜ በግል ወይም በቡድን ሆነን የምንሰራው የክወናና የእይታ ጥበብ ነው።

- የተለያዩ የሀገራችንን ባህላዊ ውዝዋዜዎች ታላላቆቻችሁን በመጠየቅ ለመምህራችሁ አስረዱ።
- ምዕራፍ ሁለት ላይ ከተማሯችኋቸው ውዝዋዜዎች ውስጥ የምታውቋቸውን የውዝዋዜ አይነቶች በማስታወስ ለመምህራችሁ አስረዱ።

መዝሙር 5. ባህሌን አደንቃለሁ

- ተማሮች የመዝሙሩን መልዕክት ምን ማለት እንደሆነ መምህራችሁ የሚጠይቋችሁን በመስማት መልሱ።

ግጥምና ዜማ፡-ተስፋሚካኤል ነሐሴ/2013

A decorative graphic at the bottom of the slide featuring a black musical staff with five lines. On the staff, there are six colorful musical notes: a green treble clef, a yellow quarter note, a blue quarter note, an orange quarter note, a pink eighth note, and a purple eighth note. The notes are arranged in a slightly wavy, flowing manner across the staff.

መልመጃ 5.

1. ከሃገራችን ኢትዮጵያ የውዝዋዜ ጥበብ ውስጥ ቢያንስ ሁለቱን ጥቀሱ?

1-----2-----

2. ሃገሪን እኔ እወዳታለሁ በጣም አክብራለሁ
ሀ. ባህሌን ለ. ውዝዋዜን ሐ. ሁሉም መልስ ነው።

4.3 ልጆች የባህላዊ ጨዋታ ልማዶችን ማድነቅ

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት።

- የተለያዩ ባህላዊ ጨዋታዎችን ታውቃላችሁ።
- ተረቶችን ማውራት ትችላላችሁ።
- እንካ ሰላንትያን መጫወት ትችላላችሁ።

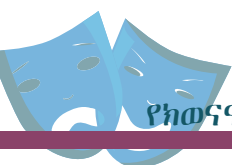
ባህላዊ ጨዋታዎች

በሀገራችን በርካታ ባህላዊ ጨዋታዎች መኖራቸው ይታወቃል።

እነዚህ ባህላዊ ጨዋታዎች ከትውልድ ትውልድ እየተላለፉ

አሁንም ድረስ ይኖራሉ። ከነዚህ ባህላዊ ጨዋታዎች መካከል

የተወሰኑት

1 የገና ጨዋታ

2 ተረት ተረት

3 እንቆቅልሽ ወዘተ ናቸው

ጨዋታዎች

ሌሎች ባህላዊ ጨዋታዎችን ከታላላቆቻችሁ ጠይቃችሁ መልሱን ለመምህራችሁ እና ለክፍል ጓደኞቻችሁ ንገሩ።

1 የገና ጨዋታ

በዓል ጋር ተያይዞ የሚመጣ ጨዋታ ነው።ገጠር ከከተማ ወጣቶችና ጎልማሶች የሚያዘውትሩት ቢሆንም፣ አዛውንቶች መርቀው ከመክፈት ባሻገር አልፎ አልፎ የሚጫወቱ አይጠፉበትም።

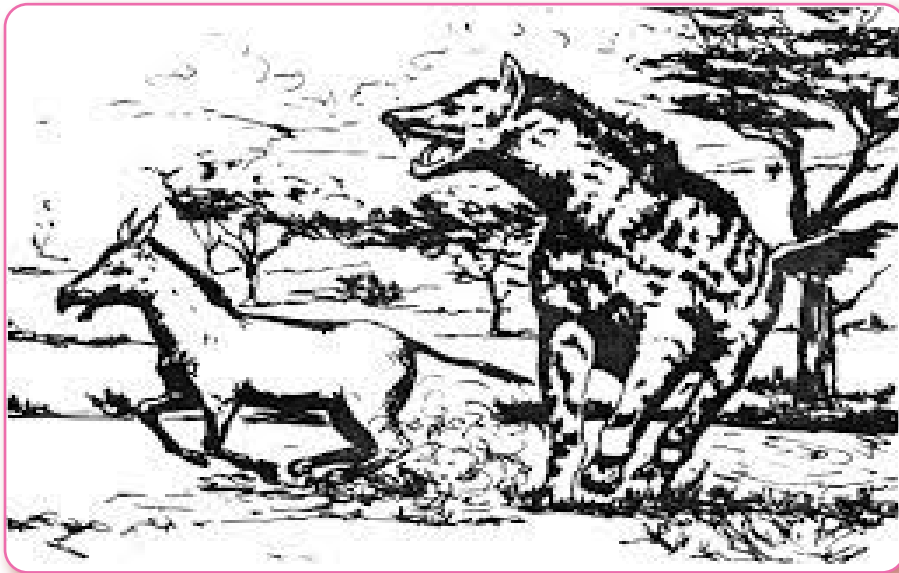
መልመጃ 1

ተማሪዎች ስለገና ጨዋታ ምን ተሰማችሁ

2 ተረት ተረት

ስለ ተረት ተረት ባለፈው ክፍለ ጊዜ ተምራችኋል አሁን ደግሞ ይህንን ተረት በተራ በተራ እየተቀበቀበላችሁ አንብቡ

ስግብግቡ ጅብና ብልጧ አህያ

አንድ ጊዜ አንድ ጅብና አህይት መንገድ ላይ ተገናኙ። “እንደምን ዋልሽ?” አለ ጅብ። “እግዚአብሔር ይመስገን!” አለች

አህይት። “ወዴት እየሄድሽ ነው?” አለ ጅብ። “ውሃ ልጠጣ ወደ ወንዝ እየወረድኩ ነው” አለች። “እንዴት ያለ ገጠመኝ ነው?

እኔም እኮ እንዳንቺው ውሃ ልጠጣ ወደ ወንዝ እየወረድኩ ነው። በይ አብረን እንሂድ!” አለና ጅቡ ሳቀ።

ምሳ ሰዓት ነበር። እያወሩ ጎን ለጎን መሄድ ጀመሩ። ቀኑ በጣም ሞቃታማ ስለነበር ደክሟቸውም ስለነበር ከአንድ ዛፍ ጥላ ስር አረፍ አሉ። “ለመሆኑ አንቺ የምትኖሪበት ቦታ አንችን የመሳሰሉ ብዙ ቆንጆዎች አሉ?” አላት ጅብ እያጋነነ በማድነቅ። “እግዚአብሔር ከአይን ይሰውረን እንጂ ብዙ ነን። ሁሉም ታዲያ ሲበዛ ቆንጆዎች ናቸው።” ጅቡ የፈለገው ዘሎ አህያዋን መዘንጠል ብቻ ነበር። “በሰፈራችሁ ጨርሶ ውሃ የለም?” ሲል ጠየቃት። “የለም በክረምት ብዙ ውሃ እናገኛለን። ምንጮቹም በየቦታው ይፈልቃሉ። ቀድተን ሁሉ ወደ ቤታችን እንወስዳለን። አሁን ግን በበጋ ምንጮቻችን ባዶ ናቸው። ስለዚህ ጥማችንን ለማርካት ወደ ወንዙ እንወርዳለን። በአንተ ሰፈርስ እንዴት ነው? ምንም ውሃ የለም?” አለችው። “በፍፁም! እኔ በምኖርበት ቁጥቋጦ ወንዝም ሆነ ምንጭ የለም” አላት። “ታዲያ ለምን ውሃ ወዳለበት ሠፈር አትሄድም?” “ስለለመድኩት ነው። ከለመዱት እኮ መቃብርም ይሞቃል” አላት ተንከትክቶ እየሳቀ። “እስከዚህ ሞኝ አትሁን፤ እስካለህ ድረስ ሕይወትህን መጠበቅ አለብህ!” አለችው። “በይ ብዙ አረፍን፤ ጉዟችንን እንቀጥል” አለ ጅቡ ቆሞ እየተወጣጠረ። “በይ ሂጂ ቅደሚ!” አላት። “እኛ ሀገር ወንድ ነው ከፊት የሚሄደው። ምክንያቱም መንገዱን የሚውቀው እሱ ስለሆነ ይመራናል። ስለዚህ አንተ ቅደም!” አለችው። “በእኛ ሀገር ደግሞ ተቃራኒው ነው” አላት ከፊት ለፊቷ እየሄደ። “ሴቶች ይቀድማሉ፤ ወንዶች ይከተላሉ። በዚህ አይነት በሴቷ ላይ አደጋ ቢደርስ ወንዱ ወዲያው ከአደጋ ሊያድናት ይችላል” በማለት እያስረዳት ከፊት እንድትቀድም ይገፋፋታል። ይሁን እንጂ አህይት በተደጋጋሚ ከኋላ ሆና መሄድ አንደምትፈልግ ትነግረዋለች።

የሆነ ሰዓት ላይ የጅቡ ፀባይ እያስፈራት መጣ። አድብቶ መጥፎ ነገር ሊፈፅም ነው ስትል አሰበች። ጅቡ ወሬውን በመቀጠል ከፊት ቀድማ እንድትሄድ ሊያሳምናት ቢሞክርም አህይት ግንለማምለጥ ወሰነች። ከዚያም ዞረችና ፈረጠጠች። “እባክሽ ነዬና ከፊት ቅደሚ!” አለ ጅቡ ትእግስቱ እያለቀና ከመጎምገፍቱ የተነሳ ምራቁን እየዋጠ፡ ፡ ምንም መልስ ሲያጣ ጊዜ ዞር ቢል በሩቁ የአቧራ ደመና ታየው።

ከዜና ማርቆስ እንዳለ

መልመጃ ሁለት

1ኛ ከተረቱ ምን ተረዳችሁ

2ኛ ስለተረቱ ምን አስተያየት አላችሁ

3ኛ ጅቡን እና አህያይቱን አስመስላችሁ ከውኑ

3 እንቆቅልሽ

እንቆቅልሽ ማለት ሰዎች ጥያቄ እየተጠያየቁ አእምሮአቸውን የሚያዳብሩበት ባህላዊ ጨዋታ ነው።

እነዚህን እንቆቅልሾች እየተጠያየቃችሁ አእምሮአችሁን አዳብሩ

- እንቆቅልሽ/ህ ምን አውቅልህ
- የአህያ መቃብር ምንድን ነው?

መልስ:-

- ግንዱ ወደ ላይ ባለው ወደ ታች?

መልስ:-

- ቆፍቋፊት ሞላጭትን ወለደች፣ ሞላጭት ቆፍቋፊትን ወለደች?

መልስ:-

- ዞራ ዞራ ጥፊ ቀማሽ ?

መልስ:-

- አንድ ጊዜ ተዘርቶ ሁለተኛ የማይዘራ፣ ታጭዶ ምርት የማይገኝበት ምንድን ነው?

መልስ:-

- አንዲት ግንድ በሁለት ትክሻ ትጓደድ ምንድን ነው?

መልስ:-

መልመጃ ሦስት

1፣ ከተጠቀሱት የእንቆቅልሽ ጨዋታዎች ሌላ የምታውቁትን እንቆቅልሾች ጠይቁ

2፣ ከእንቆቅልሾቹ ውስጥ ባህላዊ ጉዳይ ላይ ያተኮሩት የትኞቹ ናቸው

መልመጃ አራት

ቀጣዩን የእንቅስቃሴ ጥያቄዎች ለመመለስ ሞክሩ

እንቅስቃሴ/ህ ምንዘውቅልሽ/ህ

- ነጩ በሬ አዟሪ፣ ቀዩ በሬ በርባሪ፣ ምንድን ነው?
- አባ ሲሉት ቆብ የሌለው ምንድን ነው?
- አፉ ዝም ብሎ በእጁ የሚናገር ምንድን ነው?
- ዞሮ ዞሮ እግሩን የማይታጠብ ምንድን ነው?
- የሰጡትን የሚበላ፣ ውሃ ሲያጠጡት የሚሞት ምንድን ነው?

4.4. ባህላዊ ልምዶችን በምስል ማድነቅ

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ይህንን ርዕስ ከተማራችሁ በኋላ

- ባህላዊ ልምዶች ምን እንደሆኑ ትረዳላችሁ
- ባህላዊ ልምዶች በምስል ታደንቃላችሁ
- ባህላዊ ልምዶችን በህብረተሰቡ ውስጥ በማከናወን ለማህበረሰቡ በጎ ያደረጉ በምስል ታውቃላችሁ

ባህላዊ ልምዶችን በምስል ማድነቅ

ባህላዊ ልምዶች ማለት በማህበረሰቡ ዘንድ ተቀባይነት ያላቸው በየእለቱ፣ በየአመቱ፣ ሊከናወኑ የሚችሉና ተቀባይነት ያላቸውና የተወደሱ ምግባራት ናቸው።

ለምሳሌ፡-

ቡና አፈላል፣ በአላትን ተሰባስቦ ማክበር፣ እርስ በርስ መረዳዳት፣ በሀዘን ፣ በደስታ አብሮ መሆን፣ ባህላዊ ምግቦች ፣ ልብሶች፣ የባህል ጭፈራዎች፣ ወዘተ ባህላዊ ልምዶች እንላቸዋለን።

መልመጃ አንድ

ምስል ተማሪዎች ከላይ ያለውን ከተረዳችሁ በኋላ ስለ ባህላዊ ልምዶች ያወቃችሁትን በክፍል ውስጥ አብራሩ

- ምስሎቹን በመመልከት የሚገልጹት ሀሳብ ተናገሩ

ተማሪዎች በስዕል ደብተሮቻቸው በእለት እለት ኑሮዎቸው ውስጥ የሚያከናወኑ ባህላዊ ድርጊቶችን በስዕል ሳሉ።

ምሳሌ፡ ቡና ማፍላት

ባህላዊ ልምዶች ከዕይታ ጥበብ ጋር

በዕይታ ጥበብ ባህላዊ ልምዶች በመሳልና መልዕክቶችን በማስቀመጥ፣ የተለያዩ ስጦታዎችን በመለዋወጥ ለንደኞቻችን ለወላጆቻችን እና ለዘመድ አዝማድ ደስታን መፍጠር ይቻላል።

ምስል 1

በባህላችን ወቅት፣ በደስታ ጊዜ መልካም ምኞትን የሚያስተላልፉ የስጦታ ካርዶችን መለዋወጥ የተለመደ ነው።

ምስል 2

በበዓላት ግዜ ቤትን አካባቢን በዕይታ ጥበባዊ ድርጊቶች ማሸብረቅ ማስዋብ የተለመደ ነው።

ምስል 3

ልጆች በበዓላት ግዜ ያላቸው በማህበረሰቡ ዘንድ የተወደደና የተወሰደ ባህላዊ ልማዶች መሀል በእንቁጣጣሽ ግዜ የተዋቡ ሥዕሎች እየሳሉ ለጎረቤት/ በቤተሰብ ያበረክታሉ

ምስል 3 የእንቁጣጣሽ ስዕል አሰራር

መልመጃ ሁለት

የእንቁጣጣሽ ስዕል አሰራርን አይታችሁ ተለማመዱ

1. መጀመሪያ ምን መሳል እንደምትፈልጉ ማሰብ
2. በዛ ያለ ወረቀትና/ ካርቦን/ማዘጋጀት
3. ቀለምና ብሩሽ/ ወይም የእርሳስ ክለር

ያሰብነውን ሀሳብ በእርሳስ ስዕል በካርቦኑ ደግሞ አሰደግፈን ሌሎች ተጨማሪ እንዲሆንልን ማብዛት

- ከዛም ባዘጋጀነው ቀለም መቀባት
- ስማችንን እና ቀን ከስዕሉ ስር መጻፍ
- ሰርተን ስንጨርስ እጃችንን መታጠብ

ባህላዊ ድርጊቶች የሚሰጡትን ጠቀሜታ በጥቂቱ

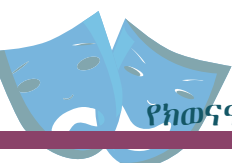
1. ደስተኛ ያደርጋል
2. ረዥም እድሜ ይሰጣል
3. ጭንቀት ይቀንሳል
4. ብቸኛ እንዳንሆን ያደርጋል
5. ለመልካምነት ያነሳሳል

ተማሪዎች በአካባቢያችሁ ያሉ፣ መልካምና በጎ ተግባራትን ስናከናውንና ስናደንቅ በአካባቢያች ደስተኞች እንሆናለን

ተማሪዎች በማህበረሰቡ ውስጥ ባህላዊ ድርጊቶችን አብሮ መብላትን ያላቸውን ማካፈልን፣ የስራ ባህልን፣ ተባብሮ መስራትን፣ አረጋውያንን መጦርን በይበልጥ የተገበሩ ሰዎች እንዳሉ ታውቃላችሁ?

- በእናንተ አካባቢ በጎ የምትሉት ሰው ማነው?

ከላይ እንደተማራችሁት የተለያዩ ባህላዊ ድርጊቶችን በምስል አይታችኋል። አሁን ደግሞ አረጋዊያንን በመንከባከብ የተራቡ ለማብላት ስራንና ጊዜን በማክበር ያላቸውን በማካፈል በህብረተሰቡ ዘንድ የተወደሱ መልካም ሰዎችን እናስተዋውቃችሁ፡

አበበች ጎበና

ሲ/ር ዘቢደር

ወ/ሮ ዘኒ ዮኑስ

አርቲስት ስለሺ ደምሴ(ጋሽ አበራ ሞላ)

እጅግ የተከበሩት የአለም ሎሬት
ሜትር አርቲስት አፈወርቅ ተክሌ

- የመቆደኒያ መስራች የሆነው በጎ ሰው ማን ነው

የማጠቃለያ መልመጃ

መልመጃ 1

1. የምስሎቹን ትክክለኛ ስያሜዎች አክብቡ

ሀ. ባህላዊ የቡና ስነስርዓት

ሐ. ባህላዊ መብቂቃ

ለ. ሆያ ሆዬ

መ. መልስ የለም

2. የምስሎቹን ትክክለኛ ስያሜዎች አክብላቸው

ሀ. ሆያሆዬ

ሐ. እስክስታ

ለ. አበባየሆሽ

መ. መልስ የለም

3. የምስሎቹን ትክክለኛ ስያሜዎች አክብባቸው

ሀ/ አዛውንቶች ማክበር ሐ/ መጨፈር

ለ/ መጣላት መ/ መደነስ

4. ምስሉን በመመልከት የየትኛው በዓል አከባበር መሆኑን ግለጹ

ሀ/ እንቁጣጣሽ ለ/ ገና

ሐ/ ሆሳህና መ/ መልስ የለም

5. ከስር የምትመለከቱት የበጎ ሰው ምስል ማን ይባላል

ሀ/ የመቆዶኒያ መስራች ቢኒያም በለጠ ለ/ አበበች ጎበና
 ሐ/ ሰለሞን ቦጋለ መ/መልስ የለም

6. ምስሉን በመመልከት ምን አይነት አሳሳል እንደሆነ ተናገሩ

ማጠቃለያ

ከላይ መግቢያ ላይ በርካታ ባህላዊ ጨዋታዎች መኖራቸው ተገልጧል ተማሪዎችም በዚህ ክፍል ትምህርት ከአያችኋቸው ባህላዊ ጨዋታዎች ሌላ ከታላላቆቻችሁ እየጠየቃችሁ መረዳት እንዲሁም መጫወት አለባችሁ።

ተማሪዎች በዚህ ርዕስ እንደተማራችሁት ባህላዊ ልምዶች ማለት በቀደሙት ዓመታት ትውልድ እየተቀባበለ ያኖራቸው ልምዶች ማለት እንደሆነ ተገንዝባችኋል። ለእኛና፣ ለሌሎች የሚጠቅመውን ብቻ ለይተን በእየለት ኑሮዎችን ልንተገብራቸው እንደሚገባ አውቀው ከሃገራቸው ባህል ጋር ጠንካራ ትስስር ሊኖራቸው ይገባል

ምዕራፍ አምስት

ጥመርታ ዝምድና እና ትግበራ

መግቢያ

ጥመርታ ዝምድና እና ትግበራ (አተገባበር) ስንል የፅሁፍ ወይንም የንግግር፣ የእንቅስቃሴ ጥበብ እውቀትን ትክክለኛ እና ተስማሚ በሆነ መንገድ ወደ ተግባር የምንቀይርበት የአተገባበር ሂደት ነው።

ተማሪዎች በዚህ ንዑስ ርዕስ ውስጥም ሆነ ባለፉት ንዑስ ርዕሶች ውስጥ የተማራችሁትን የክ.ዕ.ጥ ትምህርትን ከሌሎች የትምህርት ዓይነቶች ጋር በማገናኘት ከትምህርቱ ያገኛችኋቸውን መልካም ነገሮች በማዛመድ፣ በማጣመር፣ መተግበር መግለጽ እንድትችሉ ነው።

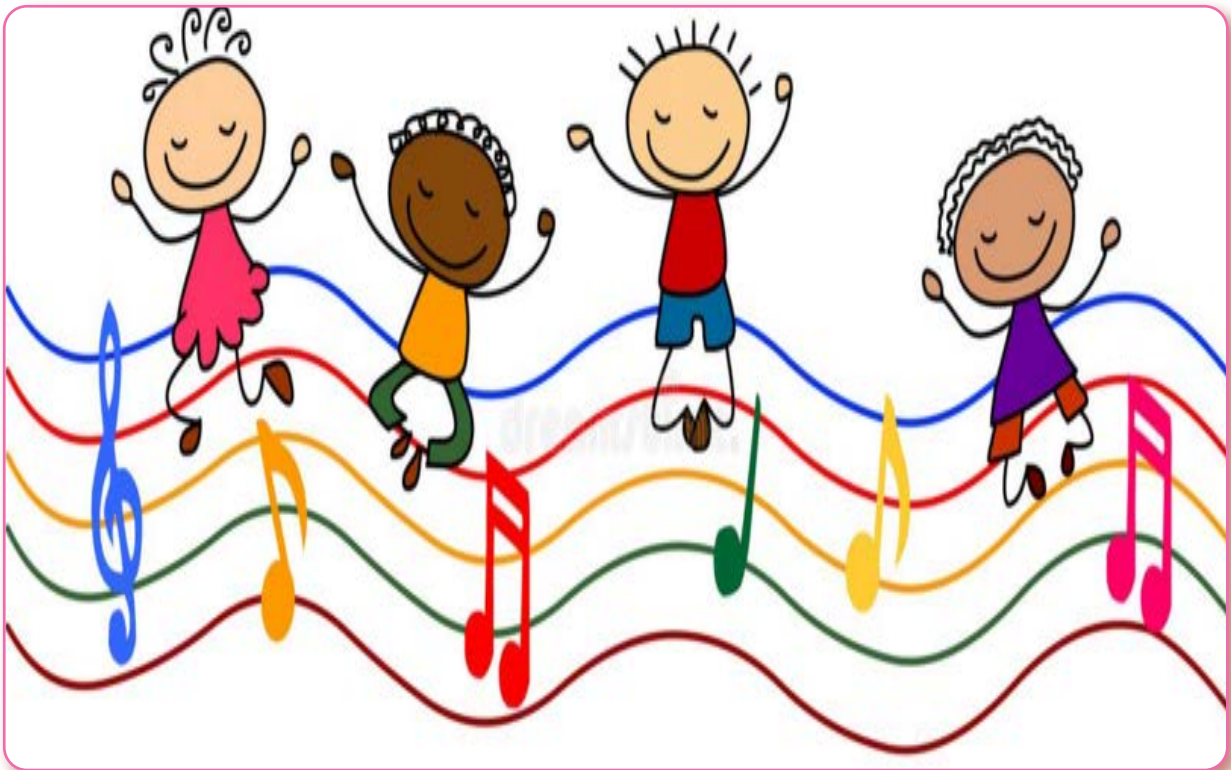
ባህልን የአኗኗር ዘዴን፣ እምነትን፣ ስነ ጥበብን፣ ታሪክን ሃገር የሚያወደሱ መዝሙሮችን በቡድን እየዘመራችሁ እንድትማሩና እንድትረዱ፣ እንድታውቁ ማድረግ እና በዚህ ክፍል ንዕስ ርዕስ ውስጥ የተማራችሁትን የክ.ዕ.ጥን ከሌሎች የትምህርት ዓይነቶች ጋር በማገናኘትና መተግበር እንድትችሉ ነው።

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት፡-

በዚህ ምዕራፍ በኋላ ተማሪዎች የሚከተለትን

ትችላላችሁ፡፡

- በአካባቢያችሁ የሚገኙ ድምፆችን፣ ሥዕሎችን፣ ቀለሞችን ትለያላችሁ፡፡
- መዝሙሮችን በቡድን ትዘምራላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ጥበባት ትፈዳላችሁ፡፡
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡

5.1. የቡድን ዝማሬ

ከዚህ ንዑስ ርዕስ በኋላ የሚጠበቅ ዝርዝር የመማር ውጤት፡፡

ከዚህ ንዑስ ርዕስ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- በአካባቢያችሁ የምትሰሙትን የዝማሬ ጥበብ ንግግር፣ እንቅስቃሴን ትረዳላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙ የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡
- በሃገራችሁ የሚገኙ ታሪኮችን ትረዳላችሁ፡፡
- ዜማዎችን በማዳመጥ መልዕክቱን ትረዳላችሁ፡፡
- ስለሃገራችሁ ያላችሁን ፍቅር ትጨምራላችሁ፡፡
- ከአቻ ዓደኞቻችሁ ጋር በመከባበር በቡድን መዘመር ትችላላችሁ፡፡
- የማንበብ ባህላችሁን ታዳብራላችሁ፣ ታሳድጋላችሁ፡፡

አተገባበር ማለት ምን ማለት ነው?

አተገባበር ስንል የፅሁፍ ወይም የንግግር፣ የእንቅስቃሴ ጥበብ እውቀትን ትክክለኛ እና ተስማሚ በሆነ መንገድ ወደ ተግባር የምንቀይርበት የአተገባበር ሂደት ነው፡፡ የተማራችሁትን የዝማሬ ጥበብ ሀይልን የመዝሙሮችን መልዕክት በመረዳት

ከሌሎች የትምህርት ዓይነቶች እና ከሕይወታችሁ ጋር በማገናኘት እና በመማር የመተግበር ሂደትን የምታዳብሩበት የእይታና የክወና ጥበብ ነው።

- በምስልና በድምጽ የተዘጋጀውን መዝሙር በመመልከት እና ታላላቆቻችሁን በመጠየቅ መልዕክቱን ወደ ተግባር ቀይራችሁ አስረዱ።
- መጠመር ማጣመድ እና መተግበር ማለት ምን ማለት እንደሆነ ታላላቆቻችሁን በመጠየቅ ለመምህራችሁ ታስረዳላች።

መዝሙር 1.ሃገር የለኝም ከኢትዮጵያ ሌላ

ሻላላላ.....ሻላላላ ሻላላላ.....ሻላላላ
ሀገር የለኝም.....ከኢትዮጵያ ሌላ
እኔ አልፈልግም....ከሃገሬ ሌላ
ሻላላላ.....ሻላላላ ሻላላላ
ይገባቸዋል.....ካሁን በኋላ
ለኢትዮጵያ ልጆች...ብዙ አለ መላ

መዝሙር 2.ያገር ፍቅር ትዝታው

ያገር ፍቅር ትዝታው ትዝታው
አይረሳም ለሚያውቀው ለሚያውቀው (2 ጊዜ)

ያገሪ ተራራ ወንዛ ወንዙ ለምለም
ይናፍቃል ለዛው ትዝታው ሲታለም
ያገሪ ተራራ ወንዙ ሸንተረሩ

በጣም ይናፍቃል ተስማሚው አየሩ
ውብ ሀገሪ ውብ ሃገሪ ውብ ሀገሪ
ስትኖሪ ነው መክበሪ መክበሪ
-----አዝማች-----

መዝሙር 3. አበበ ቢቂላ

አትሌት ሻምበል አበበ ቢቂላ ለእነ ሺአለቃ አትሌት ኃይሌ ገብረ ስላሴ፤ አትሌት ቀነኒሳ በቀለ፤ አትሌት ኮማንደር ደራርቱ ቱሉ ዓርአያ የነበረ ኢትዮጵያዊ የሆነ ሯጭ ነው። ለኢትዮጵያ እና ለአፍሪካ የመጀመሪያውን የዓለም አሎምፒክ ማራቶን እሩጫ ከዓለም ክብረ ወሰን ጋር ወርቅ ያስገኘ ኢትዮጵያዊ

ነው። በሮም አሎምፒክ ውድድር በባዶ እግሩ ሮጦ ያሸነፈ ኢትዮጵያዊ ጀግና ነው። የቶኪዮ አሎምፒክም የራሱን እና የዓለምን ክብረ ወሰን በማሻሻል ለሁለተኛ ጊዜ የወርቅ ሜዳሊያ በመሸለሙ በዓለም ታሪካዊ እና ዝነኛ ጥቁር ኢትዮጵያዊ ነው።

•ስለ ሻምበል አበበ ቢቂላ እና ሌሎች ስለምታውቁት ኢትዮጵያውያን ሯጮች ታላላቆቻችሁን በመጠይቅ ለአፍል ዓደኞቻችሁ እና ለመምህራችሁ አስረዱ።

አበበ ቢቂላ

አበበ ቢቂላ አበበ

አበበ ቢቂላ አበበ

ኦ....ሆ ኦ....ሃ ኦ.....ቤ

አቤ ብረቱ አልፍ ለናቱ

አቤ ብረቱ አልፍ ለናቱ

ጆቢራው ሳተናው ጆቢራው

ጆቢራው ሳተናው ጆቢራው

ያፍሪካ ሳተና ጆቢራው

አቤ ብላጠርታው ኢትዮጵያ እናቱ

አላሳፈራትም ባለ እግር ብረቱ

መሰረቱን ጥሏል ለሃይሌ ደራርቱ

መሰረቱን ጥሏል ለሃይሌ ደራርቱ

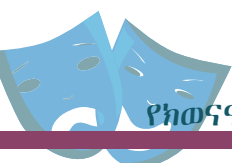
መዝሙር 4. ማንበብ እወዳለሁ

መዝሙር 4.ማንበብ እወዳለሁ

- ይህንን መዝሙር በጋራ ከዘመራችሁ በኋላ ለየብቻ በማጥናት እየተነሳችሁ ለመምህራችሁ እና ለክፍል ጓደኞቻችሁ ትዘምራላችሁ።
- የንባብ ጨዋታውን መምህራችሁን በማዳመጥ በመዘመር የማንበብ ባህላችሁን ታዳብራላችሁ።

ማንበብ እወዳለሁ ሁልጊዜ አነባለሁ
 ባነበበብኩኝ ቁጥር ይገባኛል ሚስጥር ...ሚስጥር....ሚስጥር
 የጥበብን ሚስጥር የእውቀትን ሚስጥር
 እኔ ልንገራችሁ በየመፅሐፍቱ ታገኙታላችሁ።

መልመጃ.1

1. የጎደለውን ግጥም በባዶ ቦታውን ሙሉ።

1. አቤ ብላ ጠርታው ኢትዮጵያ እናቱ
አላሳፈራትም ባለ እግር ብረቱ
መሰረቱን ጥሏል -----

2 ሀገር የለኝም ----- ሌላ

እኔ አልፈልግም ከሃገሪ ሌላ

5.2 በቡድን ውዝዋዜ

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ይህንን ርዕስ ስታጠናቅቁ የሚከተሉትን ትችላላችሁ

- ከቡድን ተጣምራችሁ መወዛወዝ ትችላላችሁ
- የውዝዋዜ አተገባበር ትረዳላችሁ
- የዕርስ በርስ ግንኙነትን ታጠነክራላችሁ

ውዝዋዜ እና ተፈጥሮ

በውዝዋዜ ተፈጥሮን መግለጽ እንደሚቻል ታውቃላችሁ ለምሳሌ የዛፎችን እንቅስቃሴ ስታዩት ንፋስ እየገፋው ወደግራ ወደቀኝ ሲነቃነቅ አስደሳች መልክ አለው።

የእንስሳትን ቡረቃ እና ጨዋታ ስታዩ የተፈጥሮ ስራ ደስ ይላል።

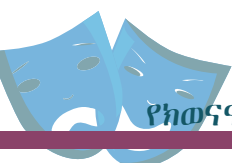
ውዝዋዜ ጥበብ ነው። በሀዘን፣ በደስታ፣ በስራ፣ በአደን፣ ወዘተ... በውዝዋዜ ስሜታችሁን ትገልጻላችሁ።

መልመጃ አንድ

የወፎችን ድምጽ እያስመሰላችሁ ንፋስ እንደመታው ዛፍ ወደግራ ወደቀኝ እየተወዛወዛችሁ ተጫወቱ እና እንዴት አስደሳች ጨዋታ እንደሆነ ተመልከቱ።

መልመጃ ሁለት

እንደ እንስሳት ወዲያ ወዲህ እየፈነጠዛችሁ መጫወትን ተለማመዱ በእነዚህ ጨዋታዎች ተፈጥሮን ማድነቅ ትለምዳለችሁ

5.3 የሚና ጨዋታ በቡድን ውስጥ

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ይህንን ርዕስ ስታጠናቅቁ የሚከተሉትን ትችላላችሁ

- ከቡድን ጋር ተባብሮ መስራት ትችላላችሁ
- ሚና ይዞ መጫወት ትችላላችሁ
- የዕርስ በርስ ግንኙነትን ታጠነክራላችሁ

ሚና ማለት ምን ማለት እንደሆነ ባለፉት ምዕራፎች አይታዩም፡፡ የትውና ጨዋታ ደግሞ የተለያዩ ሚናዎችን በመከፋፈል የሚከወን መሆኑን ማወቅ አለባችሁ

መልመጃ አንድ

1. ቀጥሎ ያለውን ታሪክ በደንብ እዩት

አንዲት መምህርት፣ አንድ እንቅልፋም ተማሪ፣ አንድ የትምህርት ቤት ጥበቃ፣ እና አንዲት የምታሳዝን ተማሪ አሉ፡፡አስተማሪዋ ታስተምራለች፡፡ እንቅልፋሙ ልጅ ክፍል ውስጥ ተኝቶ በእንቅልፍ ልቡ ያወራል ፣ የምታሳዝነዋ ተማሪ ደግሞ ፈርታለች፡፡

2. አሁን ደግሞ ሚና እየተከፋፈላችሁ ይህንን ድራማ ስሩ

መምህርት:- ተማሪዎች በደንብ ተከታተሉ እሺ

ተማሪዎ:- እሺ መምህርት እየተከታተልን ነው

መምህርት:- በጣም ጥሩ፣ ጽዳት አስፈላጊ መሆኑን

ተነጋግረናል.....

እንቅልፎ:- (በትንሹ ድምጽ እያሰማ ይለፈልፋል) እ እ እ

መምህርት:- እረፉ አልኩ እኮ. ማነው የሚለፈልፈው? ዋ!

ተማሪዎ:- (ትደነግጣለች) እ እ እኔ አይደለሁም

መምህርት:- በቃ! ማንም እንዳይረብሽ.... ወደ ትምህርታችን..

ጤናችንን ለመጠበቅ..

እንቅልፎ:- (በትንሹ ድምጽ እያሰማ ይለፈልፋል) ህ ህ ህ

መምህርት:- ተወ. አልኩ እኮ! አትሰሙም እንዴ? አሁን

መቅጣት እጀምራለሁ

ተማሪዎ:- እሺ መምህርት እንሰማልን

መምህርት:- ጤንነትን ለመጠበቅ የግል ጃጽህና አስፈላጊ ነው።

ስለሆነም....

እንቅልፎ:- (ጮክ ብሎ) ወይኔ ወይኔ ወይኔ እናቴ ነይልኝ

ተማሪዎ:- ወይኔ ጉዴ ፈላ

መምህርት:- ምን ሆነሃል

እንቅልፎ:- ብስኩቴን በላብኝ

መምህርት፡- ማነው እሱ

እንቅልፎ፡- ይሄ አቡሌ ነዋ እናቴ የሰጠኝን ብስኩት በላብኝ ኡ ኡ ኡ ኡ

ጥበቃ፡- (በር በርግዶ ይገባል) ዘራፍ ዘራፍ አከአኪ ዘራፍ እትትት ዘራፍ ወንዱ

መምህርት፡- አንተ ደግሞ ምን ሆነህ ነው

ጥበቃ፡ እትዬ ቲቸር ማነው የደበደቦት ንገሩን ልርገጠው

ተማሪዋ፡- እሱ ነው እኮ የጮኸው

ጥበቃ፡ ምን ሆንክ ማን ደበደበህ?

ተማሪዋ፡- በ እንቅልፍ ልቡ ብስኩቱን ወስደውበት

ጥበቃ፡ እዚሁ ተኝቶ ንዋ

ተማሪዋ፡- አዎ

ጥበቃ፡- እኮ እክፍል ውስጥ

ተማሪዋ፡- አዎ

ጥበቃ፡- ሂ ወዲያ እንቅልፋም

መምህርት፡- በቃ የዛሬው ትምህርት አልቋል። ነገ ኑ። አንተ ግን እዚሁ ተኝ፣ እንቅልፋም

ከ በሀይሉ ዘለቀ 2013

መልመጃ ሁለት

በቡድን በቡድን ከሆናችሁ በኋላ ለቡድናችሁ ስም ስጡ ወይም

ቡድን 1

ቡድን 2

ቡድን 3 እያላቹ ሰይሙ እና ሚና እየተቀያየራችሁ ከተወናችሁ በኋላ ዕርስ በርስ ተገማገሙ

5.4 የዕይታ ጥበብ ጥመርታና ትግበራ

በስዕል ታሪካዊ ቦታዎችን ማመልከት

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቁ የመማር ውጤቶች

- በሀገራችን የሚገኙ ታሪካዊ ቦታዎችን ታውቃላችሁ
- ታሪካዊ ቦታዎችን ማወቅ ያለውን ጠቀሜታ ትረዳላችሁ
- ታሪካዊ ቦታን ማወቅ በዕይታጥበብ ያለውን ጠቀሜታ ታውቃላችሁ

መግቢያ

በስዕል ታሪካዊ ቦታዎችን ማመልከት

ተማሪዎች ታሪካዊ ቦታዎች ማለት ምንድነው?

ታሪካዊ ቦታዎች ጎብኝታችሁ ታውቃላችሁ?

የሰው ልጆች ከብዙ ሺህ አመታት በፊትም ሆነ ከአመታት በፊት የኖሩባቸው፣ ታሪክ የሰሩባቸው የቀረጹዋቸው፣ ፈልፍለው የሠሩዋቸው፣ መስጊዶች፣ ቤተክርስቲያኖች ረዥም የእድሜ ዘመናትን ሲያስቆጥሩ ታሪካዊ ቦታዎች እንላቸዋለን።

ታሪካዊ ቦታዎችን ማወቅ ብዙ ጥቅም ይሰጠናል

ለምሳሌ

1. በራሳችን የምንኮራና የሌሎችን የምናከብርና የምናደንቅ ህዝቦች እንሆናለን
2. የሀገራችን ታሪክና ሀብት ለመጠበቅ ይረዳናል
3. ታሪካዊ ቦታዎችን ለመጎብኘት ያነሳሳናል
4. ሀገራችን ለማወቅ ያግዘናል
5. ቱሪስቶች ወደ ሀገራችን እንዲመጡና ሀገራችን በሌላ አለም ለማስተዋወቅ ይጠቅመናል

የታሪካዊ ቦታ ምስሎች

1. ላሊበላ :-

- በኢትዮጵያ በአማራ ክልል የቀድሞው ወሎ ክፍለ ሀገር የምትገኝ ከተማ ነች

የሰሜን ተራሮች

- በኢትዮጵያ በሰሜን ጎንደር የሚገኝ ሲሆን በሀገራችን ብቻ የሚገኙ የዋልያ፣ ቀይ ቀበሮ ፣ ጭላዳ ዝንጀሮ ወዘተ ይገኙበታል

2. የአክሱም ሀውልት

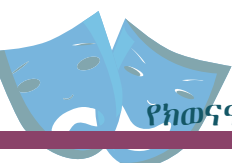
- በኢትዮጵያ ሰሜናዊ ክፍል በትግራይ ክልል የሚገኝ ረጅሙ ሀውልት ነው።

3. የሐረር ጀጎል ግንብ በኢትዮጵያ ምስራቅ ክፍል የሚገኝ

4. የአጼ ፋሲለደስ ቤተ መንግስት

5. የኮንሶ መልክአ ምድር አቀማመጥ

- የጠንካራ አርሶ አደሮች የእርከንና እርሻ መልክአ ምድሩን ውበትን አላብሶታል።

የጥያ ትክል ድንጋይ

- በኢትዮጵያ በደቡብ/ ጉራጌ ዞን ላይ ጥያ ከተማ ላይ ይገኛል።

መልመጃ 1

የሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛውን መልስ

1. በኢትዮጵያ ብቻ የሚገኙ ዝርያዎችን የያዘ ስፍራ የያዘ ስፍራ

ሀ. አክሱም ሀውልት	ለ. ሰሜን ተራሮች
ሐ. የሀረር ግንብ	መ. መልስ የለም
2. በኢትዮጵያ የሚገኙ ብዙ ስፍራዎች በዩኔስኮ በአለም ቅርስነት ተመዝግቧል

ሀ. እውነት	ለ. ሐሰት
---------	--------

2. በሀገራችን ብቻ በሰሜን ተራሮች የሚገኙትን ምስሎች በመመልከት ድግማችሁ መሳል ተለማመዱ

ዋልያ

ቀይ ቀበሮ

የማጠቃለያ መልመጃ (ምዘና)

ትክክለኛውን መልስ ምረጡ።

1. መፅፍት በማንበብ ምን ምን እናገኛለን

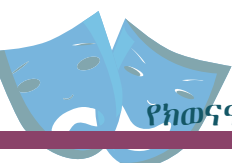
ሀ. እውቀት ለ. ጥበብን ሐ. ሁሉም መልስ ነው።

2. ውብ ሀገራ ውብ ሃገራ ውብ ሀገራ-----መከበራ መከበራ

ሀ. ባንች እኮ ነው ለ. ስትኖሪ ነው ሐ. ትዝታው

3. በኢትዮጵያ በአማራ ክልል የሚገኝ ታሪካዊ ቦታ የትኛው ነው

ሀ. ላሊበላለ/አክሱም ሐ. የሀረር ግንብ

4 .በኢትዮጵያ በመልክክ ምድር አቀማመጡና በቅርስነት የተመዘገበው-----ነው

ሀ/ የኮንሶ መልክምድር

ለ/ የፋሲለደስ

ሐ/ የጥያ ትክል ድንጋይ

መ/ መልስ የለም

ማጠቃለያ

አተገባበር የፅሁፍ ወይም የንግግር ፤ የእንቅስቃሴ ጥበብን እውቀትን፤ ያወቅነውን ነገር ወደ ተግባር የምንቀይርበት መንገድ ነው። በመዝሙር፤ በእንቅስቃሴ፤ በምስል ስሜታችንን እና ሐሳባችንን መግለጽ እንደሚቻል አይታቸሃል። የክወናና እና የእይታ ጥበብ ደግሞ በሁሉም የሰው ልጅ ሂወት ውስጥ እንደሚኖር ግልጽ ነው። ስለዚህ አንዱን ካንዱ አየነጠሉ ከማየት በማጣመር የሚተገበር ጥበባዊ ስራ ነው።

በተጨማሪም የቡድን ስራ ውስጥ የተለያዩ ሰዎች ይኖራሉ በዚህ መሰረት አንዱ ካንዱ ሃሳብ፣ ችሎታ እና ሌሎችም መልካም ነገሮችን እየተወራረሱ አስቸጋሪ ነገሮች ሲከሰቱ እየተመካከሩ መስራት በጣም ጥሩ ነገር መሆኑን ተገንዝቡ

ዋቢ መፅሃፎች

1. ናስሪን ዚገ፡፡ ደንሺ ሳሮን ደንሺ እና ሌሎች የህጻናት ታሪኮች፤ የጀርመን የባህል ተቋም ፤ 2006
2. የ 4ኛ ክፍል የኤስተቲክስ መማሪያ መጽሃፍ፤ የአ.አ ከተማ አስተዳደር ት/ቢሮ 1998
3. የአማርኛ መዝገበ ቃላት፡፡ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማዕከል፤ አ.አ.ዩ የካቲት 1993

በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ